

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Aktuálně k opatrovnictví kapitálových obchodních korporací

V poměrech právní úpravy účinné od 1. ledna 2014 zákon stanoví rozličné situace ve vztahu k obsazení orgánů obchodní korporace a jmenování osob oprávněných obchodní korporaci zastupovat vůči třetím osobám, kdy do právního postavení obchodní korporace může zasáhnout soud. Konkrétně se jedná o instituty jmenování opatrovníka právnické osobě soudem a jmenování člena statutárního orgánu právnické osoby v případě, že statutární orgán nemá dostatečný počet členů k rozhodování.[1] Předmětem tohoto příspěvku je upozornit na aktuální judikaturu Nejvyššího soudu České republiky k této problematice.

Stručně k účinné právní úpravě

Právním základem pro ingerenci soudu do vnitřních poměrů právnických osob obecně je ustanovení § 165 obč. zák.[2] V prvním odstavci tohoto ustanovení je dán právní základ pro jmenování chybějícího či chybějících členů statutárního orgánu právnické osoby, aby byl statutární orgán schopen činit rozhodnutí, přičemž ke jmenování je nezbytný návrh osoby, která na jmenování osvědčí právní zájem. Pokud takový návrh nikdo nepodá, jmenuje soud právnické osobě i bez návrhu opatrovníka, kdykoli se o tom při své činnosti dozví. Druhý odstavec pak umožňuje soudu, aby i bez návrhu jmenoval právnické osobě kolizního opatrovníka, jsou-li zájmy člena statutárního orgánu v rozporu se zájmy právnické osoby a nemá-li právnická osoba jiného člena orgánu schopného ji zastupovat. V obecnější rovině je opatrovnictví právnických osob upraveno i v § 486 odst. 1 obč. zák.

Co se týče zvláštní úpravy jmenování chybějících členů statutárních orgánů kapitálových obchodních korporací, tu lze nalézt pro společnost s ručením omezeným v § 198 z. o. k.[3] a pro akciovou společnost v § 443 z. o. k. Jelikož zákon o obchodních korporacích neobsahuje žádná ustanovení o opatrovnictví obchodních korporací, je možné dle ustanovení občanského zákoníku jmenovat opatrovníka i obchodní korporaci – soud přitom však musí respektovat zvláštní povahu obchodních korporací (viz níže).

Aktuální rozhodnutí Nejvyššího soudu

Mezi obecná východiska právní úpravy patří, že soud může zasahovat do vnitřních poměrů právnické osoby jen na základě zákona, a jmenování opatrovníka soudem takovým zásahem nepochybně je. Vzhledem k tomu by měl soud při rozhodování o jmenování opatrovníka rozhodovat zdrženlivě, když by ke jmenování měl přistoupit až jako k ultima ratio, a jmenování opatrovníka by mělo být pouze dočasným řešením konkrétní situace. Tento závěr výslovně potvrdil Nejvyšší soud v usnesení ze dne 8. prosince 2015, č.j. 29 Cdo 4384/2015,[4] kde uvedl, že „jmenování opatrovníka dle § 165 odst. 2 o.

*z. představuje zásah soudu do vnitřních poměrů právnické osoby, který je **krajním řešením (ultima ratio)**, k němuž je na místě přikročit až tehdy, není-li možné důsledky rozporu mezi zájmy člena statutárního orgánu a právnické osoby překlenout jinak. Má-li právnická osoba jiného člena orgánu, který je oprávněn za ni jednat (člena statutárního orgánu či likvidátora), nebo byl-li právnické osobě jmenován opatrovník (který je oprávněn za ni jednat) z jiného důvodu, nelze jmenovat opatrovníka podle § 165 odst. 2 o. z.“* Pokud tedy bude mít obchodní korporace více členů statutárního orgánu, přičemž někteří z nich nebudou v postavení konfliktu zájmů, jak vyžaduje § 165 odst. 2 obč. zák., nemůže soud jmenovat kolizního opatrovníka.

Nejvyšší soud dále upřesnil podmínky pro jmenování opatrovníka podle § 165 odst. 1 obč. zák. společnosti s ručením omezeným v usnesení ze dne 20. dubna 2016, č.j. 29 Cdo 3899/2015. Podle Nejvyššího soudu může soud společnosti s ručením omezeným jmenovat opatrovníka podle § 165 odst. 1 obč. zák. při kumulativním splnění následujících podmínek: (i) společnost nemá žádného jednatele či zanikla funkce některému z více jednatelů, (ii) případní zbývající jednatele nejsou z důvodu zániku funkce některého z nich schopni plnit své funkce, (iii) valná hromada nezvolila ve lhůtě podle § 198 odst. 1 z. o. k. nového jednatele a současně nebyl podán návrh na jmenování chybějícího jednatele soudem, popř. takovému návrhu nebylo vyhověno.

Analogické podmínky s těmi uvedenými v předchozím odstavci pro jmenování opatrovníka podle § 165 odst. 1 obč. zák. dovodil senát č. 29 Nejvyššího soudu i pro akciovou společnost (samozřejmě s odkazem na § 443 z. o. k., který obsahuje úpravu obdobnou k ustanovení § 198 z. o. k., ale pro a.s.), a to v usnesení ze dne 13. července 2016, č.j. 29 Cdo 396/2016. Z procesního pohledu pak Nejvyšší soud doplnil, že je-li souběžně s řízením o jmenování opatrovníka podle § 165 odst. 1 obč. zák. vedeno řízení o jmenování chybějícího člena představenstva, je zásadně vyloučeno, aby soud společnosti jmenoval opatrovníka podle § 165 odst. 1 obč. zák. předtím, než bude o jmenování člena představenstva rozhodnuto. Z hlediska procesní ekonomie se v takové situaci jeví nejvhodnějším, aby soud taková paralelně běžící soudní řízení spojil do jednoho.

Závěr

Ačkoli se takové pokusy v praxi objevují, soudy by neměly být nástrojem společníka k ovládnutí obchodní korporace a neměly by ani narušovat rozložení sil mezi společníky. Pokud se společníci nejsou schopni dlouhodobě dohodnout na personálním obsazení orgánu obchodní korporace, pak by soud takovou situaci měl řešit na návrh některého z nich prostřednictvím institutu zrušení obchodní korporace podle § 93 písm. c) zákona o obchodních korporacích pro nepřekonatelné rozpory mezi společníky, případně při splnění podmínek dle § 198 odst. 3 z. o. k. (pro s.r.o.) nebo § 443 z. o. k. (pro a.s.) společnost zrušit i bez návrhu a nařídit její likvidaci.

Přes vyvíjející se judikaturu Nejvyššího soudu jsou hmotněprávní i procesní otázky související s ingerencí soudu do záležitostí souvisejících s opatrovnictvím obchodních korporací a jmenováním členů statutárních orgánů obchodních korporací stále velmi komplexní.

Mgr. Vladimír Petráček,

advokát

[Weinhold Legal, v.o.s. advokátní kancelář](#)

Florentinum
Na Florenci 15
110 00 Praha 1

Tel.: +420 225 385 333

Fax: +420 225 385 444

email: wl@weinholdlegal.com

[1] Vzhledem k omezenému rozsahu tohoto příspěvku se popis níže omezuje na kapitálové obchodní korporace.

[2] Zákon č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

[3] Zákon č. [90/2012](#) Sb., o obchodních společnostech a družstvech, ve znění pozdějších předpisů.

[4] Rozhodnutí bylo publikováno ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu pod č. R 102/2016.

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Pohled přes hranice - natáčení pornografických klipů jako důvod výpovědi z nájmu bytu](#)
- [Nařízení EU o umělé inteligenci a jeho dopady na využití jazykových modelů v advokátní praxi](#)
- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)
- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)
- [Souhlas s veřejným užíváním pozemku jako překážka nároku na bezdůvodné obohacení - nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2541/25](#)
- [Kupní smlouva bez přesného určení kupní ceny](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 36.: Doložka o mlčenlivosti](#)
- [Detekce podezřelého obchodu v kontextu hazardních her](#)
- [AI omnibus](#)